

Как Западът може да помогне на Украйна

Три стратегии за победа и възвръщане на Украйна

Д-р Андреас Умланд

Статията е реализирана като част от проект на Стокхолмския център за източноевропейски изследвания към Шведския институт за международни отношения. Публикувана е за първи път на немски език от IDM - Институт за Дунавския регион и Централна Европа: <https://www.idm.at/wie-der-westen-der-ukraine-helfen-kann/>. Преводът и публикуването на статията на български език се осъществяват от Института за глобални анализи.

За автора:

Д-р Андреас Умланд е анализатор в Стокхолмския център за източноевропейски изследвания към Шведския институт за международни отношения и асоцииран професор по политически науки в Националния университет “Киево-Могилянска академия”. Завършва докторантура по политика в Кеймбриджкия университет, както и в Свободния университет в Берлин; магистратура по руски науки в Оксфордския университет и магистратура по политически науки в Станфорд. Бил е научен сътрудник в Харвард, Станфорд, Оксфорд. Редактор е на поредицата “Soviet and Post-Soviet Politics and Society” и “Ukrainian Voices”. Основните научни интереси на д-р Умланд са в областта на руската и украинската вътрешна и външна политика, национализъм, евразийство, източноевропейска политика.

Резюме

В контекста на геополитическото значение на руско-украинската война и все още далечната перспектива за присъединяване на Украйна към ЕС и НАТО, настоящите стратегии и политики на Запада спрямо Киев трябва да бъдат подсилени, модифицирани и обновени. Някои съществуващи програми могат да бъдат укрепени и адаптирани, но са необходими и изцяло нови инструменти. Те трябва да бъдат придружени от по-добро обяснение на основанията за дългосрочна западна помощ за Украйна. Тази помощ: а) е свързана с националните интереси на западните държави, а не само с международната солидарност; б) обуславя победата във войната, както и с мира след нея; и в) ще окаже влияние върху цялостното обновяването на Украйна, освен с нейното възстановяване. Приоритетни области за подкрепа са отбраната, сигурността, транспортната, комуникационната и енергийната инфраструктура на Украйна. Възстановяването следва да бъде тясно свързано с постепенното присъединяване на Киев към ЕС, както и с по-нататъшната децентрализация. По-директните контакти между украинските и западните общности, организации и предприятия могат да бъдат насърчавани чрез опростени правила за пребиваване на граждани на ЕС и други граждани на приятелски държави в Украйна, гаранции срещу политически риск за чуждестранни инвеститори и търговски партньори на Украйна и други сходни мерки. Основна предпоставка за западната помощ е Киев да укрепи върховенството на закона и борбата с корупцията. Дори и след настоящата война въоръжаването на Украйна като фронтова държава ще остане неизбежно – преди страната да се присъедини към НАТО и след това.

Въведение

През последните няколко месеца бяха публикувани многобройни доклади и коментари, посветени на аспектите на украинската съпротива срещу Русия и на перспективите за възстановяване на Украйна и нейната европейска интеграция (вж. по-долу). В тези изследвания са посочени различни начини и инструменти, чрез които Западът може да подкрепи Украйна в нейната защита и възраждане. Настоящият доклад обобщава някои от тези предложения и класифицира инструментите за подкрепа на Украйна, както военни, така и граждански, в зависимост от необходимостта от ускоряването им, адаптирането им или въвеждането на нови. Тези промени, корекции и нововъведения се прилагат в различна степен към различните видове западна помощ за Украйна, т.е. към военната и спешната помощ, макрофинансовата, хуманитарната и техническата помощ, модернизацията, както и към европейската интеграция на страната. Няколко от предложенията по-долу са приложими и за Молдова и Грузия, които се намират в замразени конфликти с Русия и в бъдеще биха могли да имат съдба, подобна на Украйна.

Настоящият доклад се фокусира върху редица ключови предизвикателства. Част от тях, включително евентуални репарации на Москва, политиката на Китай, Люблинския триъгълник, Нормандския формат, както и специфичната роля на избрани национални държави като поддръжници на Украйна, са били обсъждани в предишни публикации и следователно не се дискутират в този доклад. Във втората част се разглеждат някои специфични предизвикателства при прилагането на различни интензифициращи, модифициращи и иновативни мерки. Анализът завършва с шест политически препоръки и с позоваване на дългосрочното стратегическо измерение на по-нататъшното въоръжаване на Украйна.

Три стратегии за подкрепа: Интензификация, модификация, иновации

Стратегия 1: Интензификация

Най-простият подход за оказване на бърза подкрепа на Украйна е да се използват по-скорошно и по-задълбочено съществуващите договори, програми и формати, които в сегашния си вид могат да повишат устойчивостта на страната. Това означава ускоряване или разширяване на:

- *Сътрудничеството на НАТО с Украйна* по линия на Партньорство за мир, Комисията НАТО-Украйна, Всеобхватния пакет за помощ, Платформата за борба с хибридна война, Съвместната работна група за техническо сътрудничество в областта на отбраната и др;

- *Координация на доставките на оръжие* в рамките на т.нар. консултативна група за отбрана на Украйна (“Група Рамщайн“) между 50 държави, които оказват военна подкрепа на Киев;
- *Изпълнение на Споразумението за асоцииране между ЕС и Украйна*, както и на задълбочената и всеобхватна зона за свободна търговия, сътрудничество в Енергийната общност на ЕС и др;
- *Включване на бюджетната и възстановителната подкрепа за Киев във финансовото планиране на ЕС* и неговите страни членки, докато Украйна отново стане финансово независима;
- *Участие на Украйна в “Зелената сделка“ на ЕС* за постигане не само на екологични цели, но и на по-устойчива енергийна ефективност и по-задълбочена европейска интеграция;
- *Активизиране на дейността на международни структури, в които участва Украйна*, като ООН, международни финансови институции, Съвета на Европа, ОССЕ и други.

Например Споразумението за асоцииране между Украйна и ЕС, дори и без изменения, е ефективен инструмент за подкрепа и интеграция на Киев. Споразумението е по-всеобхватно от европейските споразумения на държавите от Източна и Централна Европа от 90-те години на миналия век и споразуменията за стабилизиране и асоцииране, подписани с държавите от Западните Балкани в периода 2001-2015 г. Докато последните споразумения включваха перспектива за присъединяване към ЕС от самото начало, Споразумението за асоцииране на Украйна от 2014 г. не съдържа такъв ангажимент. Статут на кандидат за членство в ЕС получава едва през юни 2022 г. Въпреки това от 2014 г. насам споразуменията за асоцииране на Украйна, Грузия и Молдова вече са по-мащабни и ефективни инструменти за европеизация от по-старите споразумения за асоцииране на Европейската икономическа общност/ЕС.

По този начин новите споразумения за асоцииране на страните от Източното партньорство могат дълбоко да интегрират и подготвят трите страни за присъединяване към Съюза. Ето защо ЕС, неговите държави членки и Киев следва да ускорят максимално изпълнението на Споразумението за асоцииране, както и на други вече съществуващи програми за сътрудничество и интеграция. Въпреки това само засилването на съществуващото сътрудничество като сравнително лесен начин за подпомагане на Украйна няма да е достатъчно, за да се отговори на принципно новите предизвикателства и заплахи, пред които е изправена Източна Европа.

Стратегия 2: Модификация

Тази стратегия означава адаптиране, преразглеждане или преформулиране на съществуващи, но остарели програми и политики, за да бъдат те подходящи за Украйна в коренно променените обстоятелства след 24 февруари 2022 г. Това може да означава, наред с други неща, и:

- *Разширяване на действащия режим на западни санкции*, така че да засегне по-широк кръг от частни и колективни системни участници в Русия, както и по-широк кръг от неруски компании, които снабдяват Москва с военни и други критични технологии или услуги;
- *Допълване на програмата на ЕС за Източно партньорство с пакт за сигурност*, който да осигури на асоциирани държави Украйна, Грузия и Молдова персонализирана подкрепа от Запада за всяка от трите държави за противодействие на военните и хибридните заплахи от страна на Русия;
- *Институционализиране на постоянна работна група по въпросите на Украйна* в рамките на новата Европейска политическа общност (ЕПО), която да работи непрекъснато за решаване на руската инвазия като най-належащ въпрос за сигурността в Европа;
- *Възобновяване на адаптирани варианти на по-стари двустранни и многостранни западни програми* за подкрепа на реформите и техническа помощ за Украйна в различни области като сигурност, икономика, управление, децентрализация, медии, гражданско общество, образование и др.

Решителното активизиране и модифициране на вече съществуващите западни програми и политики, свързани с Украйна, вече може да допринесе за удовлетворяване на някои от настоящите нужди на Киев. Въпреки това новите изключителни обстоятелства в Украйна и техните последици за целия европейски проект, както и институционалната и доктринална инерция на съществуващите програми означават, че тяхното ускоряване и адаптиране няма да бъдат достатъчни. Неизбежни са изцяло нови инструменти, които да доведат до бърза качествена промяна в способността на Киев да спечели както настоящата война, така и последващия мир.

Стратегия 3: Иновации

В рамките на този подход ще бъдат създадени нови формати на международно сътрудничество и интеграция, за да се отговори на специфичните предизвикателства на борбата на украинците срещу руската агресивна война, както и в контекста на възстановяването на страната им. Наред с други, следните нови подходи вече бяха обсъдени в експертната общност и в различни международни формати:

- *Колективна многостранна програма за възстановяване на Украйна*, наподобяваща следвоенната програма на САЩ за възстановяване на Европа (“план Маршал“), в която освен ЕС и други държави следва да участват редица съответни агенции за помощ, включително Международният валутен фонд, Световната банка, национални агенции за развитие, частни фондации и др;
- *Съвместна платформа за възстановяване или координационен център* – както бе предложено за първи път от Центъра за проучвания на икономически политики (CEPR) и Германския фонд Маршал (GMFUS), действащи под егидата на G-7 и Киев като механизъм за координация и проверка на многостранни, национални и недържавни участници, които желаят да хармонизират подкрепата си за Украйна под общ чадър;
- *Нов вид колективна западна гаранция за сигурност* от коалиция на желаещите за Украйна, която надхвърля значително неефективните гаранции, давани на Украйна досега в рамките на ООН, Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО), ОССЕ и др;
- *Застраховане на политическия риск* срещу свързани с войната щети за преките чуждестранни инвестиции в Украйна и международната търговия с нея чрез Агенцията за многостранни инвестиционни гаранции към Световната банка или чрез Европейската банка за възстановяване и развитие, Европейската инвестиционна банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие;
- *Танкова инициатива на ЕС за съвместни доставки на танкове Leopard 2* от различни европейски държави за Украйна и осигуряване на техния ремонт и поддръжка, както е посочено в отделен доклад на Европейския съвет за външна политика.

Това е непълен списък на възможните нововъведения, който показва посоката, в която биха могли да се развият по-нататъшните инициативи. Стартирането на тези и подобни нестандартни проекти – дори повече, отколкото в случаите на интензифициране или модифициране на по-стари програми – ще изисква значителна политическа воля и умения за осъществяването им.

Въпроси, свързани с прилагането и определянето на приоритети

Две от най-сложните задачи на украинското сътрудничество с чужди правителства през следващите години ще бъдат:

- Осигуряване на достатъчна обществена подкрепа от Запада за поддържане и разширяване на значителната военна и хуманитарна помощ за Украйна;
- Включване на възможно най-голям брой частни компании и други неправителствени организации във възстановяването на Украйна, въпреки високите рискове за сигурността.

За да се справи с първото предизвикателство, *в публичната комуникация на украинските и западните правителства относно войната трябва по-ясно да се посочат целите и ползите от помощта за Киев*. Преобладаващите в момента “идеалистични“ аргументи по отношение на европейската и/или общочовешката солидарност, съпричастност и ценности (включително самоопределение, свобода, демокрация и т.н.) все още са валидни и заслужават да бъдат споменати. Те обаче трябва да бъдат допълнени с “реалистични“ аргументи за различни неукраински индивидуални, национални и транснационални интереси, които се посрещат от продължаващата подкрепа на Запада за Киев. Те включват, например, положителното въздействие на помощта за Украйна върху глобалното доверие в международното право, националната и международната сигурност.

Особено важен ефект от западната помощ за Киев е нейното стабилизиращо въздействие върху режима за предотвратяване на оръжия за масово унищожение. От 2014 г. насам Москва упорито всява недоверие в логиката и ефективността на Договора за неразпространение на ядреното оръжие (ДНЯО). В продължение на почти девет години Русия, като официална държава, притежаваща ядрено оръжие, атакува официална държава, която не притежава ядрено оръжие по ДНЯО, и тероризира цивилното ѝ население. Освен това страната жертва някога е притежавала голям ядрен арсенал, от който Киев се отказва през 1994 г. в замяна на гаранции за сигурност от петте официални ядрени сили от ДНЯО. Тези и други високи алтернативни разходи, както и различните сериозни алтернативи, които възникват, ако Украйна не успее, трябва да бъдат изтъквани по-често и по-подробно.

За да се справят с второто голямо предизвикателство, правителствата на Украйна и на Запада трябва да разработят набор от механизми, които да защитават чуждестранните инвестиции и търговската дейност от различните последици и несигурността на войната.

Необходимо е да се подобри физическата и правната инфраструктура за достъп на приятелски настроени чуждестранни лица и структури до Украйна. Например, транспортната инфраструктура между Украйна и ЕС трябва да бъде обновена и стандартизирана, за да се осигури – при липсата на въздушен транспорт – по-бързо и по-лесно придвижване на хора и стоки от Запад на Изток и обратно. Новата инициатива “Пътища на солидарността ЕС – Украйна“ може да осигури решения на подобни предизвикателства за трансграничната търговия. Подобна основна роля играят достъпът до WWW и покритието на интернет в цялата страна. На инвеститорите и другите чуждестранни организации трябва да се осигури стабилно снабдяване с комуникации, електричество, вода и отопление или да им се даде възможност сами да си ги осигурят.

Приносът на Киев към сътрудничеството

Необходимо е да се промени правната и бизнес среда за чужденците, които желаят да инвестират или да се преместят в Украйна. Украйна трябва да отговори по-добре на стандартите на ОИСР, включително да подобри класацията си в индекса на бизнес активността. Върховенството на закона и правителствените услуги в Украйна продължават да са недостатъчни и да са обект на корупция; предложенията за справяне с този проблем са многобройни. По-малко известна пречка пред чуждестранната стопанска дейност в Украйна са неформалните регионални или секторни монополи или олигополи, които използват различни средства, за да защитят своите пазари от чуждестранна конкуренция.

Въвеждането от ЕС на механизъм за закрила на украинските бежанци, които мигрират в Съюза от март 2022 г. насам, следва да бъде посрещнато с украински закон, който либерализира установяването на чужденци в Украйна. Опростените правила следва да позволят на гражданите на ЕС и други приятелски държави лесно да получават разрешения за дългосрочно пребиваване, които им позволяват да работят, търгуват, купуват недвижими имоти и учат в Украйна. Голямата украинска диаспора в чужбина от три десетилетия настоява за украински закон, който да позволява двойно гражданство.

Подобни украински мерки са паралелни на различни западни мерки за засилване, модифициране и иновации в помощ на Киев. Една синергична стратегия би могла да съчетае например ускореното прилагане на Споразумението за асоцииране от страна на Украйна, поэтапен процес на присъединяване към ЕС за постепенна интеграция на тройката страни от асоциацията, нова платформа за подкрепа на възстановяването на Украйна, по-добри антикорупционни мерки, нови застрахователни механизми за защита на инвеститорите и либерализиране на правилата за установяване на чуждестранни компании, НПО и физически

лица. ЕС и други проукраински участници, в сътрудничество с Киев и местните общности в Украйна, могат да използват комбинация от стари, адаптирани и новосъздадени чуждестранни и украински инструменти, за да гарантират, че украинската съпротива ще доведе до пълното възстановяване на териториалната цялост на страната и възраждане на постсъветската държава. Тези и други инициативи, подкрепяни от чужбина, следва да включват на всички етапи възможно най-много представители на украинското правителство, бизнеса и гражданското общество.

Свързване на координацията на донорите, интеграцията в ЕС и децентрализацията

В контекста на последното, следва възможно най-скоро да се създаде междуведомствена платформа за координация на донорите, която все още не е напълно определена, в съответствие с неотдавнашните препоръки на Г-7 в тази посока. Различни планове за възстановяване и неговата подкрепа от чужбина вече бяха очертани в различни публикации (вж. по-долу), както и на Конференцията за възстановяване на Украйна на 4-5 юли 2022 г. и на Международната експертна конференция за възстановяване, реконструкция и модернизация на Украйна на 25 октомври 2022 г. в Берлин, и ще бъдат доразвити на предстоящата Конференция за възстановяване на Украйна на 21-22 юни 2023 г. в Лондон. Платформата за координация може да включва различни съществуващи двустранни или многостранни инициативи за помощ на Украйна и Запада, да се основава на настоящия механизъм за консултации на Г-7 в Киев и незабавно да започне да насърчава чуждестранната помощ и помощта за възстановяване на Украйна.

Такъв координационен център за донори трябва да има постоянен офис в Брюксел, предвид изразеното от Киев желание да се присъедини към ЕС (и НАТО). Платформата за възстановяване следва да съгласува в максимална степен потока на гражданска финансова помощ с целта за европейска интеграция на Украйна. В тесен контакт с украинското правителство киевският офис на Платформата може да насърчава и насочва потока от помощи, доколкото други потенциални държави и организации донори, независимо дали са публични или частни, са готови да приемат такава подкрепа.

Нито Киев, нито Г-7, нито Брюксел ще могат да контролират изцяло всички правителствени и неправителствени инициативи за подкрепа. Въпреки това те могат да се опитат да гарантират, че всички съответни участници са информирани в максимална степен за програмите и опита на другите. Координационният център трябва да обединява и популяризира възможно най-много такива дейности. Целите и ползите от хармонизирането, наблюдението и документирането от страна на координационен център са многобройни. Те включват:

- Улесняване на прякото взаимодействие между чуждестранни и украински участници;
- Превенция на корупцията чрез междуорганизационна комуникация;
- Избягване на припокриване на програми;
- Свързване на хуманитарната помощ с програмите за социално-икономическо развитие;
- Насърчаване на публично-частните партньорства;
- Максимално увеличаване на синергиите между инициативи от различни източници на място или дори
- Интегриране на дейностите на донорите в изпълнението на споразуменията за асоцииране, както и в процеса на присъединяване към ЕС.

Особено важна посредническа задача на такъв координационен център би била да съгласува амбициите на публичните и частните чуждестранни донори с плановете за възстановяване на Украйна. От решаващо значение ще бъде намирането на подходящи точки на взаимодействие между дейностите на публичните институции, неправителствените организации и частния сектор.

Частичен модел за такава подкрепяща роля на координационен център е така наречената “Къща на децентрализацията“ в Киев, която е създадена в рамките на програмата U-LEAD (Украйна – овластяване, отчетност и развитие на местно ниво), финансирана от ЕС и управлявана от германската GIZ и шведската SIDA за периода 2016-2021 г. Въпреки че офисът на U-LEAD управляваше основно собствените си регионални проекти в цялата страна, Къщата за децентрализация приемаше и други донорски организации на място и поддържаше тесни контакти с украинското Министерство на общините и териториалното развитие. Той е център на много чуждестранни дейности в подкрепа на украинските общински реформи.

Една платформа за координация на донорите също би могла да играе такава икуменическа роля – в по-голям мащаб. Тя би могла да подкрепя и свързва заинтересованите публични и частни инициативи, като предоставя безплатно офис пространство в обща сграда, достъп до украинското правителство, редовни междуорганизационни консултации, специализирано обучение за персонала на донорите, както и конференции, междуорганизационни бюлетини, общи уеб ресурси и т.н. В идеалния случай платформата би предоставила на всички заинтересовани публични и частни донори единна точка за контакт.

Тези и други западни инициативи следва като цяло да се основават на положителния опит от реформата на Украйна в областта на децентрализацията от 2014 г. насам и на впечатляващите резултати от прехвърлянето на ресурси, правомощия и отговорности на общинско равнище в Украйна. *Вместо да се насърчава влиянието на Киев върху регионите чрез централизирано*

разпределение на средствата, западната помощ за Украйна следва да насърчава по-нататъшната децентрализация на процеса на вземане на решения и изпълнение в цялата страна. Чуждестранното финансиране, както материално, така и нематериално, може да помогне за насърчаване на делегирането на правомощия, институционалната автономия на местните участници и преките връзки на украинските организации с партньори в чужбина. Това може да включва не само местни правителствени институции, но и местни образователни, културни, изследователски, медицински, граждански, търговски, артистични и други организации, заинтересовани от международно сътрудничество.

Защо “по-доброто възстановяване“ е от качествено значение

Досега помощта на Запада за Украйна беше спасителна операция по своята стратегическа формулировка, материална същност и обществено възприемане. От самото начало обаче планът за възстановяване е замислен и като програма, насочена към бъдещето – като “изграждане на по-добро“ – както от украински, така и от западни експерти. Тя трябва да бъде разбрана и представяна още по-ясно от преди като програма не само за подпомагане, но и за обновяване, т.е. като процес, от който ще произлезе една по-модерна и успешна Украйна.

Поставянето на подобна “положителна перспектива“ на западната подкрепа за Киев има важно психологическо значение за украинците и чужденците, участващи във военната и гражданската помощ за Украйна. Западната помощ за възстановяването и европейската интеграция на Украйна трябва да бъде структурирана така, че да се създаде непрекъснатата последователност от бързо осъществени “малки стъпки“. Постигането на всеки междинен етап, например присъединяването към институция или инициатива на ЕС, завършването на физически или виртуален проект, стартирането на нова услуга или програма и т.н., следва да бъде публично признато и понякога отбелязано, за да се даде на украинците и техните западни поддръжници усещането за стабилен напредък. Неизбежните неуспехи трябва да бъдат придружени от комуникационни стратегии, които позволяват както контекстуализиране, така и по-нататъшен напредък, и се управляват от всички страни по начин, който укрепва, а не подкопава доверието в процеса.

Както по психологически, така и по практически причини, *в бъдеще западно-украинският обмен трябва да тече повече и в двете посоки.* Западните правителства и недържавни участници трябва, също и в свой собствен интерес, да използват по-активно и публично новия опит и знания, които украинските лица и институции са придобили преди и по време на настоящата война. Това се отнася най-вече, но не само, до провеждането и защитата на военни и хибридни операции в контекста на въоръжен конфликт с изключително агресивен

противник. В гражданската сфера Украйна също може да извлече ценни поуки от успешната цифровизация, либерализация и децентрализация на администрацията, гражданското общество и икономиката си. Осигуряването на възможност за оказване на видима украинска помощ на чужди правителства, включително молдовски и грузински, както и на други участници, ще увеличи както гордостта на Украйна от постиженията на нейния борещ се народ, така и съчувствието на Запада към него.

Възраждането, а не само повторното раждане на Украйна, ще има по-голям отзвук за сигурността отвъд Източна Европа. Успешното възстановяване на страната може да покаже на потенциалните експанзионистични сили по света, че военната агресия не просто няма да постигне целите си. Международните отговори на нападенията срещу уязвими държави могат дори да имат определени положителни последици за нападнатите държави. Парадоксална последица от агресията може да бъде, че геополитическата позиция на жертвата впоследствие се засилва, а не отслабва. Вътрешното положение на нападнатата държава може също така да бъде частично подобро, а не само влошено, чрез решителните реакции на международните партньори.

Такъв сигнал ще бъде от полза не само за украинците. Той трябва да доведе и до укрепване на международния ред, до успокояване на по-малките държави и до засилване на режима за неразпространение на ядрено оръжие. Съдбата на Украйна трябва да научи както бъдещите потенциални агресори, така и техните потенциални жертви на три прости урока: (а) Няма власт на най-силния. (б) Правилата се спазват. (в) По-силните държави защитават по-слабите. Повишаването на глобалната сигурност и междудържавното доверие в резултат на тези уроци е в интерес на всички хора.

Обобщение на препоръките

Следващите препоръки обобщават шест заключения от предходната дискусия:

1. *Военната и гражданската помощ за Украйна трябва да бъде представена не само като международна солидарност, но и в национален интерес на страните, които оказват помощ.* Говорителите на националните и поднационалните правителства и международните организации трябва да обяснят защо и как тяхната подкрепа прави по-сигурна не само Украйна, но и Европа и целия свят. Чуждестранната помощ трябва да бъде оправдана като даваща възможност на Киев не само да спечели настоящата война, но и да осигури мира, който ще последва, и като служеща не само за възстановяването, но и за обновяването на Украйна.

2. Западните програми за военна и невоенна помощ следва да бъдат засилени, изменени или бъдат създадени нови в съответствие с настоящите и бъдещите нужди на Украйна. *Тези програми, адаптирани или нови програми следва да се ръководят от търсенето, а не от донорите.* Те трябва да помогнат на Киев да изпълни предимно онези задачи, които са формулирани като особено спешни от украинското правителство, както и от органите на местното самоуправление.

3. Не само в Източна, но и в Западна Европа и в други региони на света много хора, групи и институции са готови да помогнат на Украйна по един или друг начин. *За да се осигури възможност за тази помощ, приоритет е функционирането на инфраструктурата на Украйна в областта на отбраната, сигурността, транспорта, комуникациите и енергетиката, както и борбата с корупцията.* Улесняването на бързото и лесно вътрешно и трансгранично взаимодействие между украинците и техните съюзници е ключова задача.

4. *Всеобхватните мерки за подпомагане и възстановяване трябва да започнат сега* – преди и независимо от края на войната – и да доведат до по-нататъшно укрепване на устойчивостта на Украйна и модернизирание на възстановяването. Следва да се съчетават по-добро използване на съществуващите формати (интензификация), адаптиране на остарели проекти (модификация) и въвеждане на нови програми (иновация).

5. *Хуманитарната помощ и подкрепата за възстановяването на Украйна следва да бъдат обвързани помежду си и с европейската интеграция* на страната чрез платформа за многостранна координация на донорите и такива инструменти на ЕС като пакт за сигурност и поэтапен процес на присъединяване, водещ до засилване на участието на страните кандидатки, включително Украйна, във вътрешните работи на Съюза още преди пълноправното членство в ЕС.

6. Политиките на Киев и подкрепата от страна на Запада трябва да насърчават *децентрализираното взаимодействие* на украинците с чуждестранни правителствени и неправителствени организации и различни партньори в областта на инвестициите, сътрудничеството и търговията. Това може да стане чрез улесняване на преките контакти между местните общини и институции, застраховане на преките инвестиции в Украйна срещу политически рискове, либерализиране на правилата за пребиваване на чужденци от приятелски държави.

В заключение трябва да се отбележи, че несигурното положение на територията на Украйна в геополитическа сива зона няма да се промени скоро. Докато Украйна не е пълноправен член на НАТО и ЕС, тя ще трябва сама да се грижи за националната си сигурност. Русия може да

продължи агресията си сега или да я възобнови по-късно. Следователно цялостното и модерно превъоръжаване на Украйна има не само краткосрочно и тактическо измерение. То е необходимо за успешното приключване на настоящата контраофанзива, за възвръщането на окупираните територии и за сключването на приемливо за Киев споразумение за прекратяване на огъня с Москва.

Доброто въоръжаване на Украйна има и ясно изразено геостратегическо и дългосрочно измерение. Страната трябва да бъде добре въоръжена не само докато продължават настоящите боеве, но и в периода между края на руското нападение и присъединяването на Украйна към ЕС и НАТО. Необходими са тежки оръжия, функциониращи органи за сигурност и международни гаранции не само за да се сложи край на настоящата война, но и за да се предотврати ново нападение. Дори след присъединяването си към НАТО и ЕС Украйна ще остане фронтова държава, докато Русия продължава да има реваншистки амбиции. В продължение на години или дори десетилетия една добре въоръжена, международно интегрирана и социално-икономически жизнеспособна Украйна ще бъде необходима за охрана на източната граница на Европа.

Препоръчително четиво

Jaroslava Barbieri, Supporting Ukraine's Victory, Success and European Integration as a Safeguard to Europe's Future Security, Prosperity and Resilience. SCREEUS Guest Platform for Eastern Europe Policy No. 19 (Stockholm: Stockholm Centre for Eastern European Studies, 19 December 2022). sceeus.se/en/publications/supporting-ukraines-victory-success-and-european-integration-as-a-safeguard-to-europes-future-security-prosperity-and-resilience/.

Torbjörn Becker, Barry Eichengreen, Yuriy Gorodnichenko, Sergei Guriev, Simon Johnson, Tymofiy Mylovanov, Kenneth Rogoff, and Beatrice Weder di Mauro, A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine. Rapid Response Economics 1 (London: Center for Economic Policy Research Press, 7 April 2022). cepr.org/publications/books-and-reports/blueprint-reconstruction-ukraine.

Torbjörn Becker, Barry Eichengreen, Yuriy Gorodnichenko, Sergei Guriev, Simon Johnson, Tymofiy Mylovanov, Kenneth Rogoff, and Beatrice Weder di Mauro, Macroeconomic Policies for Wartime Ukraine. Rapid Response Economics 2 (London: Center for Economic Policy Research Press, 12 August 2022). <https://cepr.org/publications/books-and-reports/macroeconomic-policies-wartime-ukraine>.

Lilly Blumenthal, Caleb Seamon, Norman Eisen, and Robin J. Lewis, History Reveals How to Get Ukraine Reconstruction Right: Anti-Corruption (Washington, DC: Brookings Institution, 20 October 2022). www.brookings.edu/blog/up-front/2022/10/20/history-reveals-how-to-get-ukraine-reconstruction-right-anti-corruption/.

Piotr Bura and Kai-Olaf Lang, Partnership for Enlargement: A New Way to Integrate Ukraine and the Eastern Neighborhood. ECFR Policy Brief (Berlin: European Council on Foreign Relations, 17 June 2022).

Piotr Buras, Marie Dumoulin, Gustav Gressel, and Jeremy Shapiro, Survive and Thrive: A European Plan to Support Ukraine in the Long War against Russia. ECFR Policy Brief (Berlin: European Council on Foreign Relations, 9 September 2022). ecfr.eu/publication/survive-and-thrive-a-european-plan-to-support-ukraine-in-the-long-war-against-russia/.

Yevhen Bystrytskyi, ed., Ukraine After the Victory: Imagining Ukraine in 2030 (Kyiv & Lviv: n. p., 27 June 2022).

Heather A. Conley, A Modern Marshall Plan for Ukraine (Washington, DC: German Marshall Fund, 3 October 2022). www.gmfus.org/news/modern-marshall-plan-ukraine.

Michael Emerson, M. Lazarevic, Steven Blockmans and S. Subotic, *A Template for Staged Accession to the EU* (Brussels & Belgrade: CEPS and CPE, October 2021).

Michael Emerson and Steven Blockmans, *Next Steps for EU Enlargement – Forward or Backwards?* SCCEUS Guest Platform for Eastern Europe Policy No. 12 (Stockholm: Stockholm Centre for Eastern European Studies, 23 November 2022).

Nick Fenton, *Corruption and Private Sector Investment in Ukraine’s Reconstruction*. CSIS Brief (Washington, DC: Center for Strategic and International Studies, 8 November 2022). www.csis.org/analysis/corruption-and-private-sector-investment-ukraines-reconstruction.

G7 Statement on Support for Ukraine (Elmau: G7, 27 June 2022). www.g7germany.de/resource/blob/974430/2057196/4628490eda0863e429c30136ec180feb/2022-06-27-g7-erklaerung-ukraine-en-data.pdf.

G7 Leaders’ Statement: 12 December 2022 (London: Prime Minister’s Office, 12 December 2021). www.gov.uk/government/news/g7-leaders-statement-12-december-2022.

Ronja Ganster, Jacob Kirkegaard, Thomas Kleine-Brockhoff, and Bruce Stokes, *Designing Ukraine’s Recovery in the Spirit of the Marshall Plan* (Washington, DC: German Marshall Fund, September 2022). <https://www.gmfus.org/news/designing-ukraines-recovery-spirit-marshall-plan>.

Yuriy Gorodnichenko, Ilona Sologoub, and Beatrice Weder di Maur, eds., *Rebuilding Ukraine: Principles and Policies* (London: Center for Economic Policy Research Press, 7 December 2022). cepr.org/publications/books-and-reports/rebuilding-ukraine-principles-and-policies.

Gustav Gressel, *In Europe’s Defence: Why the EU Needs a Security Compact with Ukraine* (Berlin: European Council on Foreign Relations, 30 September 2022). ecfr.eu/publication/in-europes-defense-why-the-eu-needs-a-security-compact-with-ukraine/.

Gustav Gressel, Rafael Loss, and Jana Puglierin, *The Leopard Plan: How European Tanks Can Help Ukraine Take Back Its Territory* (Berlin: European Council on Foreign Relations, 9 September 2022). <https://ecfr.eu/article/the-leopard-plan-how-european-tanks-can-help-ukraine-take-back-its-territory/>.

Stephen J. Hadley, William Taylor, John E. Herbst, Matthew Kroenig, Melinda Haring, and Jeffrey Cimmino, *Preparing for Victory: A Long-Haul Strategy to Help Ukraine Win the War against Russia—and Secure the Peace*. Atlantic Council Strategy Paper Series (Washington, DC: Atlantic Council, 30 November 2022). www.atlanticcouncil.org/content-series/atlantic-council-strategy-paper-series/preparing-for-victory-a-long-haul-strategy-to-help-ukraine-win-the-war-against-russia-and-secure-the-peace/.

ICUV, *Ukraine’s Post-Victory Reconstruction: Key Principles and Anti-Corruption Safeguards* (Kyiv: International Centre for Ukrainian Victory, September 2022).

Gerald Knaus, *Ukraine, Europe and a Second Treaty of Rome*. ESI Newsletter No. 5 (Berlin: European Stability Initiative, 16 June 2022). www.esiweb.org/newsletter/ukraine-europe-and-second-treaty-rome.

Wojciech Kononczuk, *No Stable EU Without a New Eastern Enlargement*. SCEEUS Guest Platform for Eastern Europe Policy No. 8 (Stockholm: Stockholm Centre for Eastern European Studies, 10 November 2022).

Andrius Kubilius et al., “A sustainable future for Ukraine – the new Marshall Plan.” Euractiv, 10 November 2022. www.euractiv.com/section/energy-environment/opinion/a-sustainable-future-for-ukraine-the-new-marshall-plan/.

Kyiv School of Economics, *Assessment of Damages* (Kyiv: KSE, 13 June 2022). <https://kse.ua/russia-will-pay/>.

Orysia Lutsevych, *Making Resilience a Keystone of European Enlargement*. SCEEUS Guest Platform for Eastern Europe Policy No. 15 (Stockholm: Stockholm Centre for Eastern European Studies, 9 December 2022). sceeus.se/en/publications/making-resilience-a-keystone-of-european-enlargement/.

Vladimir Milov, *Why Sanctions on Russia Are Working* (Stockholm: Jarl Hjalmarson Foundation, December 2022). cdn.ungpd.com/252135ff-1adb-4496-a2b3-eba40c3bccb5/Documents/sanctions-on-russia-are-working.pdf.

Anna Nagurney, “Operations Research for the Recovery and Reconstruction of Ukraine,” ORMS Today, 21 September 2022. pubsonline.informs.org/doi/10.1287/orms.2022.05.01/full/.

National Recovery Council, *Ukraine Recovery Plan* (Kyiv: Ministry of Digital Transformation of Ukraine, July 2022). recovery.gov.ua/en.

Anders Olofsgård, *Foreign Aid to Ukraine: Lessons from the Literature on Strategic Foreign Aid*. Foreign Policy Briefs (Stockholm: Free Network, September 2022).

Outcome Document of the Ukraine Recovery Conference URC2022: “Lugano Declaration” (Lugano: URC, 4-5 July 2022).

Patrick Quirk and Prakhar Sharma, *Advancing a Framework for the Stabilization and Reconstruction of Ukraine*. Issue Brief (Washington, DC: Atlantic Council, 23 October 2022). www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/the-stabilization-and-reconstruction-of-ukraine/

Fogh Rasmussen and Andrii Yermak, *The Kyiv Security Compact – International Security Guarantees for Ukraine: Recommendations* (Kyiv: Rasmussen Global, 13 September 2022). rasmussenglobal.com/wp-content/uploads/2022/09/UKR-security-220913-ENG_version.pdf.

Maria Repko, *Financing Ukraine’s Victory and Recovery: For the War and Beyond*. SCEEUS Guest Platform for Eastern Europe Policy No. 10 (Stockholm: Stockholm Centre for Eastern European Studies, 17 November 2022). sceeus.se/en/publications/financing-ukraines-victory-and-recovery-for-the-war-and-beyond/.

RISE, *The Institutional Architecture of Ukraine's Recovery*. RISE Discussion Paper (Kyiv: RISE Ukraine Coalition, 5 December 2022). www.rise.org.ua/blog/discussion-paper-the-institutional-architecture-of-reconstruction-proposals-of-rise-ukraine-coalition.

Valentyna Romanova, *How to Promote Engagement by European and Ukrainian Local and Regional Authorities in Ukraine’s Post-war Reconstruction*. SCEEUS Guest Platform for Eastern Europe Policy No. 14 (Stockholm: Stockholm Centre for Eastern European Studies, 7 December 2022). sceeus.se/en/publications/how-to-promote-engagement-by-european-and-ukrainian-local-and-regional-authorities-in-ukraines-post-war-reconstruction/.

David Wessel and Elijah Asdourian, *What lessons do past international efforts at rebuilding war-torn countries hold for organizing the reconstruction of Ukraine?* (Washington, DC: Brookings Institution, 19 December 2022). www.brookings.edu/blog/up-front/2022/12/19/what-lessons-do-past-international-efforts-at-rebuilding-war-torn-countries-hold-for-organizing-the-reconstruction-of-ukraine/

Kataryna Wolczuk and Laure Delcour, *Ukraine’s Candidate Status and Prospects and Modalities of Integration in the EU* (Berlin: Zentrum Liberale Moderne, 14 September 2022, forthcoming unpublished manuscript).

Благодарности

Авторът изразява благодарност за интервютата при подготовката на този доклад в Киев през октомври и декември 2022 г. с: Олександър Сушко (Международна фондация “Ренесанс“), Серхий Квит (Академия “Киев-Могила“), Людмила Немиря (телевизия UkrLife), Марк Рафаел (ПРООН Полтава), Евгений Бистрицки (Клуб “Първи декември“) и Вячеслав Лихачов (Център за граждански свободи). Докладът се основава на дискусиата с Мария Перота Берлин (SITE), Торбьорн Бекер (SITE), Тимофей Милованов (KSE) и Наталия Шаповал (KSE) по време на панела “Стратегия за подпомагане на Украйна да спечели войната и да стане успешен член на ЕС“, организиран от инициативата “Приятели на Киевската икономическа школа“ (KSE) съвместно със Стокхолмския институт за икономика на прехода (SITE) в Стокхолмската икономическа школа на 7 ноември 2022 г.: www.hhs.se/en/about-us/news/site-publications/2022/highlights-from-the-event-a-strategy-to-help-ukraine-win-the-war-and-become-a-successful-member-of-the-eu/. Аура Сабадус (ICIS), Борис Тарасюк (IEAC) и Даниел Шелиговски (PISM) любезно направиха някои полезни предложения по първоначалния план на доклада. И накрая, авторът благодари на колегите си от Стокхолмския център за източноевропейски изследвания (SCEEUS), които направиха обширни коментари на по-ранна версия на този доклад. Въпреки това само авторът носи отговорност за евентуални неточности и погрешни тълкувания.